

Drugo

nadstropje

Boris Paš je doslej izdal tri knjige, zbirko pesmi in misli z naslovom *Vrt za gradom* (1997), zbirko esejev z naslovom *Hiša na skali* (2006) in zbirko pesmi in misli z uvodnim esejem *Divji kostanj* (2013).

Knjiga *Drugo nadstropje* predstavlja zbirko doslej objavljenih pesmi in misli – nekatere med njimi v dodelanem besedilu, v avtorjevi končni različici. Tem je avtor dodal še petnajst novih.

Rodil se je leta 1941 v Berlinu kot sin slovenske gledališke igralke in nemškega podjetnika.

Odrasel je v starem delu Ljubljane. Kot študent se je povezal s svobodomiselnimi vrstniki okrog tedanje Študentske tribune.

Poleg člankov je objavljajal prozo v literarnih revijah *Sodobnost* in *Problemi*.

V družbi intelektualnega kroga *Perspektiv* mu je bil najbližji Gregor Strniša. V drugi polovici šestdesetih let je prenehal pisati, ker je dojel, da se ne da ničesar izsesati iz prsta. Le kdor je zares živel, ima kaj povedati. Pot ga je vodila v gospodarstvo, kjer je delal več kot štirideset let.

A nad portalom zunaj nosi,
sklonjen v rameh, kameniti mož,
kakor da samo lepoto trosi,
nežni balkon iz železnih rož.

Svoje desnice kazalec na ustna
dalj kot poldrugo stoletje tišči.
Tukaj vprašanja niso dopustna,
mного usod je, o mnogem molči.

(Lili Novy: Temna vrata)

S E N C A I Z L U Č I

DRUGO NADSTROPJE

Iz drugega nadstropja prideš na vrt.

Boris Paš

pesmi in misli
zbrano delo

Ljubljana, julij 2018

bjča

SENCA IZ LUČI
Drugo nadstropje

© 2018 Boris Paš

Izdala in založila
Buča d. o. o.

Fotografije na naslovnici
Boris Paš

Oblikovanje in grafična priprava
Vanja Dolhar, Nonparel d. o. o.

Tisk
Nonparel d. o. o.

Škofja Loka, 2018

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-1
821.163.6-84

PAŠ, Boris, 1941-

Drugo nadstropje : pesmi in misli : zbrano delo / Boris Paš. -
Ljubljana : Buča, 2018. - (Senca iz luči)

ISBN 978-961-6704-74-8

295190272

HLAP IN PRAH

O, duh!

Tako lahkoten si! –

Brez teže.

Da še »brez teže« nisi!

Da niti misel nisi!

Nič me, kakor ti, tako sladko–boleče ne skeli –
samo ljubezen.

Hlap si, ki s svežino režeš in takoj spuhtiš!

O, lepota!

Tako razkošna,

da te vsak okras kazi!

Kot nežna, mlada koža,

mokra,

po kateri tisoč biserov polzi.

Nič te ne razkrije,

nobena svila, in četudi še tako drsi!

Kakor solza v očesu

siješ!

Kakor zadnje sonce v pogledu

tvoja sled žari.

Prah si, ki v prasketu čustev padaš in takoj sprhniš!

O vidva večna!

Nič sta! Le golota.

Slepeča–bela kakor zima v soncu, ki v oči blešči!

*Svetloba je prostor, ki se odpira
življenje tkivo časa, ki raste vanj.*

CVET ČASA

CVET ČASA

Več si, kot misliš.

CVET ČASA

Glej, ti roki sta roži, ki raseta iz zemlje,
in njuni dlani sta njuna cvetova:
ko ju obrneš k soncu, presevata,
in svetloba – kakor skozi rdeč papir –
mi pade na obraz.

Glej, ti nogi sta stebra, ki nosita molitev,
in njuni stopali sta njuna kapitlja:
ko se postaviš nanju, štrlita v zrak,
in ločitev – kakor skozi črno vodo temen stolp –
ti vzame glas.

Telo pa, glej, je bel gomolj – obljubljeni dežela –
in glava zanj zoreči tur.
Ko stisneš v gubi bolno mesto, se cedi iz njega,
in spomini – podobe kakor skozi ogenj,
glasovi kakor skozi vodo –
izvlečeni s strženom iz srca, odprejo staro brazgotino v nas:
brezno, ki ga je zarasel jaz.

Odprl se je popek v cvet, v katerem se priliva čas.

*v tem prehitevanju časa
se lahko zgolj spominjamo,
zakaj spominjanje je čas zunaj časa*

V FRANČIŠKANSKI CERKVI V LJUBLJANI

CVET ČASA

Te izlizane kamnite plošče.
Prav tisti blede kamen,
na katerem si klečala.

Na njem stojim.
Zdaj vem, da si že desetletja pokopana.

V polmraku,
v tej isti stranski ladji
z oltarjem s krvavečim Kristusom na križu,
z isto grozo v grlu
čutim, kako me spet prebadaš
z istimi nepredvidljivimi vzgibi tvojega telesa,
ki se na kolenih vzpenja
in takoj zatem seseda v nerazložlivi krivdi.
Spet te gledam
drobno in črno, sključeno v molitvi.

Tvoj močni vonj spod pazduhe priteka.
Tvojo posuto belo roko z nabreklo modro žilo vidim.

Ne vem:
so pred mano ali so za mano desetletja –
kaj je ta hip?

Nosnice mi drhtijo od vonja po vlažni sivki
in obraz mi boža sveži hlad,
ki ju na zavihku plašča s ceste zanaša v sobo
kožuh tvoje lisice; tvoj barviti glas
me samodejno – kot šahist brez misli na deski
popravi figuro – takoj spet nazaj prestavi v težišče.
Tvojim svetlorjavim, kratkovidnim očem
s počenimi žilicami v zrklu
sem izročen na milost in nemilost.

Tak sem.
Mrak in senca luči – kdo ju loči?

Kot da sem tat,
ki se je nepremišljeno semkaj zatekel,
kjer nima kaj iskat,
in ki se je tega v hipu zavedel,
ko ne najde izhoda,
iznenada pljuske obme zmeda.

Ne morem se osredotočiti.
Hladno postaja. Odhajam.

Ne najdem prave besede slovesa.
To me navdaja z občutkom izkoreninjenosti, ki ga odganjam.

Ob vhodnih vratih zadržuje in ponuja vodo še zmeraj ista
kamnita skleda
na vitkem stebru v obliki školjke,
kot da je preseča dlan, ki se izteza.
V tišini hladen kamen kot negibna
temna voda.

Na površini obraz, ki je podoba
nekoga, ki ti je znan in hkrati daleč –
medel spomin iz otroštva.
Za njim v kopreni odsvita plavajoča senca,
razrezana s pramenom žarka
kot s skalpelom časa,
ki na marmorju blešči.

VRT ZA GRADOM

Ko se sredi noči ves iz uma zbudiš
iz vrtinčastega sna –

med predahom,
ki odtrga s tebe prisesano sanjo –

se te ravno še dotakne šibka sila z drugega sveta.

Poznaš jo:
veš, kako te polni, veš, kako te stiska,
veš, kako te nosi, veš, kako te dviga.

Medtem ko primež ne popusti, v paničnem strahu stresaš
z glavo.

Neslišen glas iz tebe dahne vate:

»Globok, vroč vbod v srce
je še edini skriti dostop
na viseči vrt za gradom«.

Stoletni divji kostanj izteguje veje skoz rešetko let
in navajeno pretkano spušča skozse veter,
da mu le tam visoko v krošnji komaj slišno, oddaljeno vrši,
kot da mu vrh debla v naročju glavne rogovile
še zmeraj nagajivi deček ždi.

Stara trta ob podpornem zidu
še rodi,
z olesenelim stebлом, na late oprta,
vije svoje bledikaste, temnordeče popacane liste
čez razdrapano zidovje
in spominja na obvezo, skoz katero tolče kri.

Hortenzija na vogalu grede z vijoličnimi,
belo-pikčastimi čipkami, nabranimi v rožnate lampijone
se še zmeraj trapasto šopiri,
z rokama v naročju.

Taka je kot deklica na poti k birmi,
samozagledana in slepa za okolje.
Pod njo pa se svetloba še iskri
v odbleskih vode v čeburu,
ki že zdavnaj razpadel trohni
med prašički in deževniki ob njenem vzočju.
Po vodni gladini, ki jo čara srebrnina neba,
se še preganjajo rušilci, križarke in fregate z mravljami na krovu
in še zmeraj je vročina opoldan,

gluha tišina,
nenadni blesk, ki razpara nebo

– praznina –

iz katere se drhteč
s skelečo bolečino nad gležnjem prebujaš,
kjer začuden svežo, tenko zarastlino opazuješ,
in – prestavljen v drugo resničnost –
še zadnjemu zvenenju v ušesih prisluškuješ –
brez misli, brez občutkov, kot da nisi od tod.

Nekaj je hušknilo za svetlim migotanjem
v krošnji topola iz sosednjega vrta.

Drevesi vršita in stresata vrhova –
brez prestanka.

V vedno novih sunkih vetra si dajeta duška.

Onemoglega na tleh,
v senci peresnih listov kostanja,
ki kličejo nase sledove divjadi,
te kot iz razprte dlani, od katere kapaš,
počasi,
kapljo za kapljo,
spet nazaj sreba stvarnost.

OB LJUBLJANICI »NA ŠPICI«

(Ati)

CVET ČASA

Pod vrbo, ki se sklanja nad bežečo reko,
na travi, v senci pod predolgim bičjem,
ki se skorajda dotika tal in ga na vodi stalno vleče s sabo val,
sedi med cekarji in razmetanimi oblekami,
nepremično, kot da jo motijo glasovi in svetloba,
temna gmota, ki spominja na žival.

Naslonjena na deblo,
majhna in okrogla, počiva v pripeki
v lahki poletni obleki in bosih, stegnjenih nog,
z venami, ki ji visijo z meč, kot da se iz njih cedi gost sok.

Temna luža se v senci sveti.

V soseščini igra na soncu na brisači živahna družčina tarok
in eden od obeh otrok se je primaknil bliže zraven,
da igralcem izza hrbta v karte gleda in nato

zvedavo igro spremlja,
drugi pa izčrpan, ker je ravnokar premagal rečni tok,
čisto sam tišči telo ob vroči kamen na nasprotnem bregu
in se še ves premražen prepušča sili zemlje, da ga nosi,
da ne ve več, kje je, odkod prihaja, kam ga vodi pot.

Sonce se nagiba.

Pri varuški pod vrbo – kot da sta se z neba vzela – dečka sedita.

Tako samoumevno so skupaj, kot da so eno od vedno.

Medtem ko drug čez drugega govorita,
jima malico pripravlja.

Razburkanost dneva treska ob skale valobrana.

Kot površina, ki pokrije priletele kamne,
lebdijo nad dogajanjem vsakdana čarobne sanje,
ki jim – kadarkoli se brez misli zastrmim v reko –
nehote sledim s pogledom v daljave,
vse do tja, kjer mi vijuge in vrtinci izginjajo v meglici.

Morda si tam, Agata.

Morda je tam vrba, pod katero čas čaka.

Jaz sem še tu. Zamujam, utrujen od igre, v kateri vsak
vsakega vara.

On pa, moj brat, veš, živi drugje, v drugem mestu.

Ne živi, peha se. Za nič na svetu noče, da bi mu prišli do živega.

Položi mi raskavo dlan na glavo,
spregovori blago, s tvojim tihim, prigovarjajočim glasom,
kot znaš samo ti,
v tvojem narečju,
jezikovni mešanici,
ki smo jo razumeli samo mi –
morda ga prikličeva.

*Kot da se je v blesku na kristalu svetloba ranila
in se čezenj razlila,*

*se v temnem kamnu
razpreda
komaj vidna,
bleda žila.*

ŽILA V KAMNU

ŽENSKA

Ženska je pozaba,
ker je zanjo življenje ljubezen –
sen,
v katerega te začara,

da te iztrga.

*v valovih me zagrinja tvoj vonj,
da čutim, kako se mi valja biser v srcu
in mi ostaja kiselkasti okus zlata v ustih*

ŽILA V KAMNU

OBISKI

*Mogoče se ti nisem nikdar izneveril, z nobeno besedo;
če je bila kdaj katera laž, takrat ni bila laž;
mogoče mi je s tabo odrejen vojaški notranji red Resnice,
da te ne bom nikoli dosegel in bom ostal sam;
mogoče je to upanje –*

Danes sem hrepenel, da bi prišla, ampak ti nisi prišla; vem: jutri si me boš podvrgla; videl te bom, kako vstopaš brez teže, nezmotljivo; strašila me boš z nenadnimi obrati, s katerimi se v ostrih kotih, nerazumno kot plesna mušica zaganjaš zmeraj v drugo smer; in slutil te bom povsod v prostoru, okrog in okrog mene boš; razširila boš svoj vonj, da bom pritisnil obraz v vzglavno blazino in začel onemoglo vdihavati blede duh (katerega sedež bom po naključju odkril na njej) – in ko se bo izdišala in bom vstal in se preselil v naslonjač, se bom premagan zleknil nazaj in zaprl oči v nesmiselnem naporu, da bi obdržal svežino predpoldanske sape, ki bo zavela skozi odprto okno; ne da bi vedel kdaj, me bo zagrabil tvoj glas: na-glas, s katerim raz-loguješ draga imena, in zven, s katerim dokazuješ njihovo plemenito trdoto; slišal te bom, kako se prehitevaš v pripovedovanju, razpoznal bom trepet v malomarnem vprašanju – tvojega tihega, hripavega glasu, ki z njim kljubuješ nekemu, meni neznanemu nasilju nad tabo, pa ne bom prenesel ...

nikoli se ti ne morem dovolj oddaljiti in to me muči; vse je tako enostavno kakor molk, zato ti ne morem ničesar reči in to me muči; vse živo je zasuto v možganskih rovih, z vsakim dnem bolj in z manj upanja na odkop in to me preganja ...

Ampak saj se ti nisi nikoli zavedala, kadar si me prihajala obiskati, da stopaš skozi temna vrata smrti in se vzpenjaš po stopnicah pod oboki norosti – nisi me razumela, ker me nisi mogla razumeti: portal moža s kazalcem na ustih, z balkonom iz divjih rož na plečih ti ni pomenil bolečine.

Povem ti: prihajala si kakor luč, ki jo vleče vase tema. Zato nisi nikoli vedela zakaj.

Vstopala si v mojo hišo s stoletnimi zidovi iz skal brez bojazni, čeprav obotavljivo, kakor da bi se vrnila z dolgega potovanja na svoj dom in bi obujala spomine; in si si jo – sveži plamen, v katerega si v mrzli temi izhlapela – začela urejati; izžigala si jo in se ji v kapljicah spet nazaj nabirala na stenah, dokler je nisi izžgala in si izsilila dohod, da si začela teči vanjo kakor reka ...

OBISK V NEDELJO

*Kakor šele vaza odkrije cvet
ljubezen človeka, ko ga osami.*

Nisem te pričakoval in sem te pričakoval.
Od jutra sem tlačil to muko.
Iznenada si zgodaj popoldne porukala kljuko.
Odprl sem in stala si pred vrati,
utelešena na istem mestu kot vedno,
taka kot vedno,
z nagnjeno glavo,
bleščečim pogledom,
ki je zbrušen z napetostjo od znotraj izžareval
in v tem svetu teže
nevidno, z nerazložljivim čarovniškim trikom
vzdrževal med nama v zraku trepetajoči vprašaj;
korak odmaknjena nazaj na dvoriščnem hodniku,
s komolcem na ograji,
v ostrem kotu, ki je odkrito kazal tvojo kljubovalnost.

Ko sem se zbral in te spustil noter,
si bliskovito
– kot priletel vrabec –
izmaknila list s pisalne mize,
ki se ti je,
ko sem v grozi hlastnil mimo,
hvala bogu izmuznil izmed prstov neuke tatice.

Ko sva ga čepe skupaj pobirala, sva si prišla preblizu.

Tvoj las me je zaščemel v očesu.

Zadihana sva sopla drug v drugega,
upehana in žareča,
na preži po dotiku.

Tvoje telo je šumelo v mojem telesu.
Tvoje prsi so se dvigale in spuščale v neenakomernem ritmu.

Ko je iznenada v neslišen trepet,
v katerega sva se še ravnokar prvič čisto združena, sladko nemočna
skupaj utapljala,

zasekalo

– kot v nedotaknjen led –

tvoje hripavo vprašanje:

»No kaj boš pa zdaj?«

Sam ne vem, zakaj
sem pustil ta raskav zvok,
da se je odbil od mene
in odletel na tla.

Medtem ko sva omotična vstajala,
se je vonj po milu s tvoje kože vil ob meni,
kot da me išče tvoja dlan.

Ko sva pristala primerno narazen,
si se nemirno zasukala in rekla par besed tja v dan.
Mrzlično sem jecljal karkoli mi je padlo na pamet.
Vendar si šla.

V sobo se je začel spet stekati dobro znani, stari, iglasti hlad
kot bi počasi udiral vanjo cvrčeči potok belo razžarjene taline. samice,

VONJ POLJUBA

*Danes si udrla vame.
Tvoj dih me je vznemirjal,
tvoj glas se je razširjal
po meni
in tvoj vonj mi je jemal moči ...*

Takrat,
na dvoriščnem hodniku –

ko si začutila, da se vzpenjam,
si se odtrgala od vrat
in se pognala po stopnicah –

na balustradi s preskakujočo roko,
kakor da zasopla proti meni meč vihtiš,
da me zabodeš z eno samo kretnjo –

zame večno živo.

Tisti divji hip mladostnega izbruha!

Senca v mraku kot bežeč odsev,
brneča struna v prsih, temna v koprnenju,
podesti in stopnice v siju mrzlih zvezd
v mravljinicah omrtveli,
obok, zlato rumen, v trepetu mesečine
vase zatopljen
na sivo-modrem stebru.

Naraščajoč topot, napetost, negotova slutnja.

Iznenada – sveža sapa,
vonj po kvasu kakor od zorečega telesa!
Vlažen dih na licu
ob dotiku bliskovitega poljuba.

ŽILA V KAMNU

Izza tvoje kože sevajo vame sonca.

Ni prepoved najvišja, marveč zapoved
in morda me zato tako nezno tišči v prsih.
Vse, kar skrivam kot najdragocenejše v svojem srcu,
k čemur se na skrivoma zatekam v najtežjih urah
in iz česar črpam moč, da vztrajam,
moram izročiti, do zadnjega moram razdati,
da bom ostal praznih rok.

Zakaj samo v zemlji vzklije seme.

Ne sme biti izgovorjeno,
to sem vseskozi natanko čutil in enako čutim še zdaj,
toda v mojih prsih se brez odmora, dan na dan,
vznemirjeno giblje senca,
temen odsev sence, nabit z močjo,
da ga čutim kot mišico, ki drhti,
medtem ko v meni bega sem in tja
– divja žival je, bolna od koprnjenja –
samo sled za nečim je, varljiva namišljenost,
vonj, ki ga ni, zven, ki ga ni,
sanja, ki se mi neprestano izmika.

Tvoje bližine so najstrašnejše.

Iznenada se pojavijo pred mano:

obraz, ko si napeta: prežeč obraz z izstopljeno modro žilico tik očesa; obraz tvoje negotovosti: z namrščenim čelom; obraz, ko si nekaj zares želiš: vsa rdeča v lica, lasje, počesani v zatilju navzgor, in v nasmehu, v tej krčevitosti se ti pretakne nekaj tankega; obraz, ko si jezna: glava, vržena nazaj vznak, oči razprte, po vratu in licih roznate lise; obraz, ko si nejevoljna: črtice kot koda na čelu, bleda s stisnjenimi ustnicami, trzneš z glavo, kot da odganjaš muho; obraz, ko po otročje prosjačiš: za spoznanje odprta, našobljena usta, pogled spod nabranega čela, lica, ki se napihujejo, ker te posiljuje smeh; obraz, ki ti ga je obrisala zamišljenost: s sklonjeno glavo se vse bolj oddaljuješ, medtem ko med odločno, enakomerno hojo od časa do časa podrsaš z nogo; obraz, ko si se zmedla; obraz, ko ti gre na jok; obraz tvoje kljubovalne togote; obraz tvoje zagrizenosti, ko se pričkaš; obraz tvoje vzvišenosti, ko se greš damo; obraz tvojega zaničevanja, ko se namrdneš; obraz tvojega poroga, ko se navzdol zakrohočeš: ho, ho; obraz tvojega začudenja, ko vzklikneš: bog!; obraz tvoje nagajivosti, ko ti po njem poplesuje svetloba (kot bi begal po njem zajček) in se ti vsakič zaiskrijo oči, ko te zdrami domislica; obraz, ko zapeljuješ: ki ga zakriva senca (kot bi temen oblak zakrival sonce), medtem ko ti hkrati glas temni; obraz, ko me zbadaš: pouči nas, pouči; tvoj uplahnjen obraz, ko se počutiš krivo; tvoj surovo klesan obraz, ko te drži trma; obraz tvoje ženske razvnetosti: precepljenih in razgorelih lic; obraz, ko mi prigovarjaš, kar me draži; obraz, ko mi hočeš s pozornostjo nadomestiti ljubečo nežnost, česar ne maram; obraz tvoje prisluškujoče radovednosti, ko zastrizeš z ušesi; obraz, ki ga nastavljaš vetru: sitno namrgoden, ošiljen od nasprotovanja.

Skozme spet valujejo tvoji gibi, vzgibi tvojega telesa, tvoje kretnje, razpoloženja, s katerimi si me navdala ali v katera si me pahnila, vsi odsevi, ki so se v soncu in v senci bleščali in zrcalili od tvoje kože in odbijali od tvoje obleke, se zlivali po njenih gubah, vsi zveni tvojega glasu, s katerim si tako mladostniško naivno razmetavala okoli sebe, da si bila vsakič, komaj si prestopila prag, središče, od katerega se je pričel polniti prostor ... spet vonjam tisti duh, ki si mi ga vtihotapila na pismih in darilih, ki sem jih razpolovljen, narobe obrnjen, z odprto notranjostjo odpiral v samoti moje sobe ... spet vidim kot pred sabo tvoje lase, kako si jih imela spete, pikasti modri plašč s šalom, ki si ga nosila tisto prvo zimo, kako si hitiš doma v klet natikat čevlje, ko se odpravljaš z mano ven. In dobro vem, kako je vse to enkrat za vselej nepovrnljivo izgubljeno – zame preminulo ali zapravljeno – in da moja namera ne more biti nič drugega kakor krik obupanca ali odločenost norca. Zato pa moram povedati:

»Temu, čemur pravijo drugi ljubezen, pravim zver v mojih prsih, in kar je njim predstava za nežnost, je meni za grozo.«

SENCA V MOŠKEM

ŽILA V KAMNU

Živiš, poganjaš k ljubezni,
vedi:
kar se ti godi,
se ti je moralo zgoditi,
zakaj ti si:
nočeš umreti.

Zato čutiš,
se brez moči zaganjaš,
sam, brez volje krožiš, nepriseben,
okoli luči,
zakaj nič si:
moraš umreti.

In dokler si,
se mora to v tebi odvrteti.

Poljubiti moraš žensko, ki jo blazno ljubiš,
kakor zemlja dvigniti vase svojo senco.

TIK PRED ZAGLEDANOSTJO

Ni naju. Tu zadaj za zidom leživa.

Tvoje prsi dva hriba:
tu, kjer ti tolče srce, jaz,
tu, kjer si brez srca, ti,
med nama dolina.

Iz čela jočem, pijem iz srca.

Skoz temo plava senca iz luči.
Tvoje oči v moji duši bočijo tla.

Nad glavo mi sope kot radovedna žival neznana bližina.
Kopriva svetlobe se mi za vratom dviga.

MOLČEČNEŽ

Slep od sonca tava v temi zemlje.

Kača mu gospoduje.
Plazi se po njem
in ga vlaži z mrzlo slino,
ki ga uničuje.

S prsi mu kapljajo solze.
Sence živijo.
Njegovo telo, polno groze, jih kliče.
Senčne dlani ga lovijo.
Ognjeno–vodene kače polzijo
čezenj
in mu v dokaz zapuščajo opeklino.

Tla valovijo, bočijo in ugrezajo se,
neprestano se gibljejo.
Vse je nemirno in zemlja bode.

Negiben leži sredi sobe.

Nič se ne gane, kot bi ta prostor polzel v neresničnost.
Prst, ki je nikjer ni, gosto naletava.
V vzgonu neke sile, ki diši po svežem testu, zaplava pohištvo.
Vse se staplja, izgublja obliko.

ROJSTVO V ŽENSKI

Ženska je samota,
samota je tišina.

V tišini rastejo in se spreminjajo stvari.

DVORANA

Ta soba glava – dvorana, ki je ne vidiva, telo.

Tam spredaj predstava.
Sva se ljubila ali sva igrala?

Sen si in resnica.
V tej sobi si, nikjer drugod.
Misliš, da hodiš po svetu,
in hodiš v tej sobi okrog,
misliš, da si neodvisna,
in delaš vse po zahrbtnem nareku,
misliš, sama od sebe misliš,
govoriš tekst, ki je napisan,
nema od straha pred dvorano, ki te požira:
ne vidiš je, ona pa te gleda,
stojiš pred njo kot pred zrcalom,
ne veš, če je, ona pa spremlja vsak tvoj gib
in vsaka tvoja misel je krik, ki v njej odmeva –
tebi neslišen.

FATAMORGANA

Odvrzi vse od sebe, da boš gola v morju izgubila tla pod nogami in te bodo valovi odnašali proti meglicam, ki se ti bodo stalno izmikale, medtem ko se boš trmasto zaganjala in jih poskušala doseči – dokler ne boš končno sprevidela, da so privid izparine med morjem in nebom, ki neprestano beži od tebe, ker so samo slika. In tedaj boš doživljala, zakaj se midva nikoli ne moreva prijeti.

TIGER V DIVJEM KOSTANJU

ŽILA V KAMNU

Njegovi listi so njegove šape,
presledki med njimi,
ki vabijo v temò,
brezdanje oči,
neslišen dih,
šum trave,
ob katero se mu drgne progasto telo.

Z divjostjo, s katero sope

– ko se v mraku,
nepričakovano,
tik pred tabo,
kot nevidna senca utelesi –

tako butne v fantu
skozi žile kri
dekliški glas,
ki ga na lepem preseneti.

Kakor divji kostanj, ki na jasi tiho vase šelesti,
budi spomine
– bliskovite –
iz globine,
ki je ne doseže hrepeneča duša –

tako
telo
lebdi,
ko se nemočno vroči sapi nad seboj prepušča.

In kakor voda,
ki iz sebe valovi
in vase usiha,
da se njena migljajoča površina spušča
in krepi –

tako
oko
drhti,
ko skriva čustva.

PRETEKLOST

Preteklost je morje.
Odsotna gladina,
ki pušča vetru, da jo mrši –
dokler iznenada ne plane v nebo
in trešči
ob mokro lesketajočo, kakor britev ostro, črno čer srca,
da kot razprta perutnica brizgne v mlečnih penah
skozi vse telo.

BREZIMNOST

Podoben sem tumorju, ki ga je sam strup.
Moje bodice so kot kraki zvezde. –

Zakaj vidiš zlo v tem, kar se odpre?
Glej, tako se rodi cvet.

VODOMET IZ ALABAISTRA

(Angel)

*Kot da v sanjah – v podzavesti – tavamo skozi podzemlje ...
kot da je življenje arena, osvetljen krog, v katerem brizga kri
bel vodomet iz nagih, klecajočih teles, medtem ko žvenket
orožja trgajo kriki in preglašča rjojenje zveri ...*

*kot da se z dotikom dajemo – onstran dobrega in zla ...
kot da se sprošča v nas z vsakim človeškim podvigom
neukročenost – onstran dobrega in zla ...
in kot da so kaznjenci v zaporih v resnici na drugem svetu,
kjer delajo pokoro za grehe tega sveta ...*

(Hiša na skali)

Pokrčeno koleno,
na komolcih usločeno telo.

Ta vdrtnina nad štrlečim bokom
kot nič drugega na svetu lesketa ranljivost.

Izziva,

da bi vanjo zabodel z nožem.

Hoče,

da bi bila zaznamovana z brazgotino.

Alabaster v brizgih kakor bleda, bolna koža
pod poskakujočim curkom
ob robniku zleknjenega torza.

V prelivajočem, bistrem toku
nad sijočo, mokro, črno ploščo groba

glava
oddrobljena
v zraku
kakor sredi žrela,
zarita v kamnitem loku.
Od pršečih kapljic orošena
sama
poljublja kakor senca,
vzbrstela v granitnem vzdihu
brez prestanka
ponujajočo šobo počrnelih ustnic pokopanega ljubimca,
kakor da ga iz bruhajočega vulkana
neprestano k sebi dviga –
v zadoščenje pozlačenemu napisu:
»Ker je ljubezni večna sreča strašna!«

Življenje je potovanje. – Nomadi živijo.

RAZPOLOŽENJA

V ZIMSKEM GOZDU

Vonj po listju in kostanju
plava v zraku in teži srce.
Odmaknjena tišina v gozdu sili k spanju.
Tuj si si in zdi se ti, da si drugje.

Drevesa se leskečejo od mraza,
črne veje v oči štrlijo.
Mokre korenine izginjajo v zemljo,
kot da se nad njimi deblo
v kadilu megle taja.

Nebo je mrzlo sivo.

To je čas, ko se pogled mehča –
ko se oglašča čustvo, ki se iz prepira dviga
in boli oba.

ČRN LESKET

Sončen dan po dežju,
ki se preveša v večer.
Ples senc lovi lesket,
ki ga svetlika površina
nepredirno temnih luž na tleh
kot v vzvalovanem gozdu nog
črn lakast čevelj.

Od pasa dol lovi obrise,
poskakujoče čez asfalt,
kot da so odskakujoče žabice
drgeta čez telo,
ki se v nabrani vodi lomi
in blede tone v mrak.

A kakor pod lesketajočimi lestenci,
med izpitimi obrazi v dvorani,
rezek žarek čez igralno mizo blisne,
hušknje iznenada medel pramen
k oddaljujoči se postavi –

in jo utrne v noč –

ki šumno pljuska
kakor morje pod prenizkimi oblaki.

V TENKEM IZREZU

V tenkem izrezu nad pljuskaajočo gladino
borovci in pinijske, potopljeni v modri-srebrni raztopini
– presvetlo –
kot bleščava na rezilu
in pod njo, pod brado, nejasno prelahko telo,
ki migota v globini, kjer se vse izgublja,
staplja v valovanju, v večnem nihanju bitij,
ki so spodaj v mraku in jih čutiš preblizu,
in so proč kot možnost

udarec v pljusk, ki ga ne čutiš,
te v nenadnem hladu spreleti kot srh;
ko se dvigaš in udere voda s tebe, ti svetloba plane na oči
in te obriše čez obraz prebel prt:
legaš na brisačo poleg žene
in to je že včeraj in bo jutri
in to je bilo lansko poletje

megla se useda z vrhov na planino
in neopazno požira vse naokoli;
ne moreš se več spomniti,
ne moreš se več spomniti, česa naj bi se domislil,
ne moreš se več spomniti, zakaj si se hotel spomniti –
plavaš med gručo mladih moških,
ki se poganjajo iz vode in vsevprek škropijo

med brizgi in vzkliki –
morska zvezda,
ki zlaga svoje rožnate izrastke in jih razstira –
od zgoraj so temna mesta kakor packe,
ki so se razpotegnile v svetlikajoče, gomazeče ceste

v opoldanskem vrvežu stojiš pred izložbo in strmiš –
ne da bi vedel od kdaj – gledaš
prozoren odsev tuje podobe;
v znanih očeh, ki te zadenejo s hudomušnostjo,
vidiš taisti odsev
in v tem odsevu, v tenkem izrezu odsev –
dokler te preglasni mladeniči,
preživo oblečeni,
ne iztrgajo s svojo hrupnostjo.

KALAMEGDAN

Kakor skozi rjuhe zevajo skozi raztrgane krošnje luknje neba
nad gručo upokojencev na Kalamegdanu,
ki so pozabili na zarasle zidove in rjaveče tanke,
na sultane, avstroogrske cesarje, Obrenoviče in Karadžordževiče,
na čas in stanovanje,
ko stikajo glave nad figurami na obledeli šahovnici,
slepi za vse dogajanje v okolici,
zagledani v variante žrtvenih kombinacij,
na vezave, dvojni šah, odskoke in matne grožnje,
na razplete v nadmočne položaje
in skrite poteze, proti katerim ni obrambe.

Ta fatamorgana jih drži v oblasti, da jim dnevi uhajajo,
kot jim je vse življenje odteklo v fantazijah med prsti,
in da pozabljajo, da jim grozi časovna stiska
s padcem zastavice,
ki vsako partijo, tudi njihovo, ne glede na pozicijo,
v hipu konča.

Kakor otroci, ki se jim mati smehlja,
mislijo, da zmagujejo, medtem ko banalno spregledujejo.

Zmagovalec kraljuje nad sotočjem Donave in Save,
medtem ko oni ničesar ne vidijo, ne slišijo, ne vedo –
niti za Knez Mihajlovo in tudi ne za Terazije,
ne za mimoidoče, ne za izložbe,
mimo katerih jih nepomirljiva, balkanska zgodovina
iz odprte rane
vztrajno kliče na bojišče v svetlost dneva,
ki s slepečimi bleščicami od avtov in fasad izziva
in tanjša presvetljene hiše, pešce, vrvež s ceste
v kopreno neresničnega privida.

SKADARLIJA

Kakor da jih je zadela kap,
 so ti smešni starci – poulični muzikanti,
 sredi Skadarlije okameneli,
 vsak v svoji drži,
 v kateri jih je
 z naperjenimi loki in naravnanimi pihali
 blisnil v fotoaparate brez ciljni pohajalec.

Pod okriljem materinsko nagnjene strehe
 balkanske hiše vodeno zelene barve,
 v sladkobnem, avstroogrskem-turškem slogu,
 (kot da je v predpasniku)
 so zagnani zvoki srbske narodne,
 kot bi odsekal, obnemeli.
 Kakor da je podlaket po udarcu z mečem
 odletela v obratu in se zarila v sliki kot v medu v zraku
 sredi razplamtele vidovdanske bitke.
 Na Kosovem polju.

Kakor v nemem filmu gledaš krike,
 spremljaš kot na platnu
 trzajoče glave, v krču spačene obraze,
 gibke prste na piščalih,
 hitre in spet obotavljive kretnje z loki na godalih
 iznenada oživelega orkestra.

Ti narodni akordi, ki jih nosi veličina,
 dolbejo razpoke v starodavne skale,
 iz katerih starcem iz pojočih ust uhaja slina
 – zadnje seme srbskih kraljev –
 in njihove oči, bleščeče,
 čeprav pospravljene pod veke,
 kot da so koničasta bodala,
 se v taktu glasbe, čudno razigrane,
 vedno znova s sunki ugrezajo, z vso ihto, do ročajev,
 v mladeniška telesa domotožnih janičarjev.

NEDELJA V ISTANBULU

Modra mošeja s šestimi minareti,
ponos Istanbula,
SULTANAHMET
nasproti
HAGIA SOPHIA,
zgodovina,
mošeja, v kateri so turškim sultanom posajali krone
na sklonjene glave
– razpada –
park pred njo umazan beton in zelenje brez reda –
park, kakršen daje povsod zatočišče vagabundom
in ga ob nedeljah obletavajo vojaki.

Osamljeni Turek, v črni, belo-črtasti obleki,
z iztegnjenimi koraki odhaja iz restorana.
Za njim ostaja razglašena turška glasba,
s preveč patosa,
ki se trudi iz amatersko montiranega zvočnika
priklicati vzdušje.

Avtobusi, turisti.

Množice se v sprevodih valijo mimo,
kot testo se vlečejo in trgajo v skupine,
medtem ko avtobusi čakajo, vozijo proč in neprestano
parkirajo.

Na vseh mestih se fotografirajo.
Preveč sonca, presveža sapa, preveč glasov – gneča, sopara –
in hkrati hlad, meglica
od iznenada visoko brizgajočega vodometa,
ki se silovito poganja kvišku, v kaskadah do vrha
kot čustvo, ki odpušča.

V senci pod grmom leži
na jasi,
kamor ne stopi človeška noga
brezdomen pes.
Brezskrben, zleknjen počiva –
okrog in okrog ima dovolj prostora.
Belo telo se odbija od zelenice.
Kot da je senca premočnega sonca.
Ne gane se, ne sliši bližajoče govorice,
niti oddaljenih klicev.
Ni kamen, tolče se z mehko trato.
Medtem ko ugibaš, kaj je,
razklada natak ob sosednji mizi,
kako je ta naval turistov za ta letni čas povsem neobičajen.

LAGOS

Na levo in desno barake, nizko grmičevje ... do obzorja ravnica.
Kamor oko sega, smeti, azbest, razžrta pločevina.

Izsušena, zbita zemlja, trde luknje.

Ob poskakujočem avtu –
v drncu črni mladci,
do pasa goli, z odbleski na ramenih.

Z iztegnjenimi rokami
in zariplimi obrazi
molijo
brezizrazni maski,

ugreznjeni v zadnjem sedežu,
v mraku,

bele bale toaletnega papirja ...

Sheraton –

v bahave,
zlate okvirje vtisnjena bleščeča, stenska ogledala,

kot udarec vanje

s tal kričeč, vinskordeč teak,

božajoča, osvežilna klima

– rahlo spreletava –

na zidu – nad parketno letvico – rjav brizg.

Ob pultu,
v sprejemni hali policija.

Nad glavami
– kakor milnica nad utopljenjem v banji –
razvlečene vijuge dima.

Sladkobni vonj po marijuani.
Od nekod – zmeraj spet – šelesteča svila.

Udirajoča preproga.
Pridušena glasba,
cigara, whisky in turška kava,
lagodnost ugodja ...

Črnke – velikanke – kot kipi iz bazalta –
z nabrekli prsmi v odrezanih, bikini modrcih in kratkih krilcih
z dolgimi nogami po kotih –
in v ponavljajočih
presledkih s pozibavajočimi boki in
poplesujočimi koraki
med mizicami in fotelji
s pršci telesnih izparin in cenenih deodorantov po črnih zlizanih
hroščih
kakor orjaške žuželke iz časa dinozavrov.

NA VETROVEN
POMLADANSKI DAN

Umazana, zelena Ljubljana pod modro talino
zlatega pekla
ščemi v oči s prgišči utrinjajočih zvezd,
kot da v živosrebrnem blišču
s svežim, zaganjajočim vetrom
na valujočih brazdah ognjemete razstreljuje –
iz zased,
ugreznjenih v nestalnih gubah
nezadržne vodne površine –

skoz katero se prebadajo na dan v niti spredeni vrtinci,
ki jih na svetlobo spušča
z dna globina,
v polžastih mehurčkih, v svetlikajočih ikrah,
kot da so čustva,
ki jih življenje odriva.

Ko pa odplava stekleno deblo pod drevesa,
spolzi v hladu tiho dalje,
pospremljeno od iztezajočega se bičja –

ko iznenada izgine

– kot bi izpuhtelo –

za vogalom s kamni obloženega brega.

JASEN DAN V PARKU »ZVEZDA« V LJUBLJANI

Sveže okopan zimski dan.
Nebo bleščeče modro.
Platane z golimi vrhovi silijo vanj,
v veselje –
v otroštvo,
da nas ob tem pogledu spreletava,
kakor da na premcu, nagnjeni čez ladijsko ograjo,
brez misli zremo dol v razpenjene valove,
na zveri med lovom, ki se z žrtvijo sadistično igrajo.

Sinje brezno
zapeljivo vabi,
veje so še zraščene z drevesom,
a v očeh, zazrtimi v prazno,
odsekane štrlijo v prostor,
kot da je neznani mojster pustil ta detajl,
izrisan z mehkim svinčnikom v oljno sliko,
nalašč nedokončan.

PRED NEVIHTO NA MOSTU NAD LANDWEHRKANALOM V BERLINU

Pod mostom,
na črno modrem izlivu neba, zelene razjede ob robovih.
Vodna gmota, zbita med zidovi,
kakor v les svinčnika zarita grafitna mina.

Kot da sope v neugodni legi,
se vleče čeznjo puhasta meglica.
Zdi se,
kakor da se spodaj, skrita pred zvedavimi pogledi,
krči in boči v tesni cevi.

Pritajeno kakor kača tik nad tlemi,
na betonskem dnu drsi.

Nemočen valček, stisnjen k steni, jo izdaja
(kakor gugajoče bilke v savani zver),
ko ga podvodni tok nazaj vrtinči,
in za njim, v sklenjeni verigi, vedno znova dviga nov greben,
ki neučakano predhodnega odriva, da bi tega spet takoj
naslednji.

Kovinsko siva površina v vstajajoči megli izginja.
Zelene sence se razpuščajo v razvlečenih obrisih,
ki jih kličejo in mečejo od sebe iz višin nevidni listi.

Kakor da se v temnih lužah zgoraj na bregovih
prevračajo valovi,
krošnje šume –
šume, šume ...

Tik nad obzorjem,
nad medlim sojem mesta,
parajo nebo v fantastičnih, gorečih šifrah,
drug za drugim, nemi bliski.

NEVIHTNI PEJSAŽ POZNO POPOLDNE V LICHTENBERGU V BERLINU

Vzbuh. Silovit sunek vetra.
Osamljena ženska na drugi strani
teče po neravnem pločniku,
na asfaltnih zaplatah se spotika.
Neprestano se v nebo ozira,
bleda od grmenja in fantastičnih podob.
Neapelj kliče pred oči,
kjer se kakor bahave jahte časopisne plahte
na oblakih smeti
pozibavajo mimo izložb.

Kakor odsevi luž v žarometih se v mraku ožijo in daljšajo
hieroglifi senc.
Kakor lučke na božičnem drevesčku se prižigajo
in ugašajo spomini.

Se to zdaj dogaja ali pa se je že zdavnaj zgodilo?
Ne veš, kje si.
Hodiš in hodiš med bloki in skladišči.

Na obzorju tiho plahutajo bliski.
Kakor semafor, ki v prazno utripa,
osvetljujejo v enakomernem ritmu pusto, hribovito pokrajino,
ki se kot zakleta
stalno v temo skriva,
da bi vedno znova, kakor na gugalnici,
zastrašujoče blizu zažarela.

Razbeljeni prizor med bliski,
ki se kar naprej ponavlja,
vsakič v slepečem rastru cesto in skladišča odkriva
in takoj spet s pljuskom teme v noč odplavlja. –

Kakor da vrši
vse naokoli elektronska nevihta
in si se znašel v očesu holograma.

ZGODNJE POLETJE V MESTNEM PARKU V PASINGU

V tihem tolmunu ob črnih deblih
temno zrcalo zastira globino.
Svetle pege skozi veje –
se nad vodo kakor sončni prah rumeno lesketajo –
kakor da so tukaj angeli v zraku prečkali ugreznino.

Nepokošena jasa na drugi strani,
v soncu, z belimi cveti
monotona utruja.

Vse je daleč, čeprav greš mimo.

V gozdnem parku,
iz klekljane strehe sveže izvaljenih listov,
ob žuborečem potoku
ščeбет ptičev.
Črn metuljček
v divji travi,
zlepljen z bilko –
kot v tišini obvisel trenutek.

Na grobi sprehajalni poti zlate mlake.
Glasna družba naproti.
Iz teme v temo obsijana lica in brade.

Naenkrat završale krošnje
burno dvignejo valove.
Med mežikajočimi udarci progaste svetlobe
se izmenično pojavljata iz gozdne sence kaos in minljivost
kakor samim sebi prepuščene naplavine.

KRIŽIŠČE

*Mnogi častijo križ, pa ne vedo, kaj častijo.
Ne vedo, da častijo stičišče, ki je razpotje.*

Reka časa naju nosi na razvodje.

Stala si bova nasproti – ničesar si ne bova mogla prikriti;
zagledala se bova v vsem, kar sva mislila in počela.

Prešla bova drug skozi drugega
in težko nama bo, ker se bova zgubila.

* Med sprehodom z Ido ob potoku Würm v Gräfelfingu

*Ljubezen je čas, drugi so prostor – spominjanje stolp v nebo.
Nobenega drugega časa ni, ne prostora – nobene druge gradnje.*

PORTRETI

V UNIONSKI KAVARNI V LJUBLJANI

PORTRETI

Oblačen popoldan, ko omahuješ,
ali ne bi vzel s sabo dežnika.

Sveže toplo je
in muhast vetrič obrača čase,
kot otrok, ki teka z vetrnico
in jasni obraze.

V Unionski kavarni ni več mize,
za katero smo ob nedeljah po maši
posedali ob kavi in žemljah,
zakopani v revije in časopise –

prostor pa je še.
Zdaj razumem Indijance.

Od tam veje dih s slino,
pomešan z znanim duhom vlažnih dlak,
kot da me črni zimski plašč spet boža z mrazo lisico
in diha vame cestni hlad –

ko se zadihana sredi noči,
v zavetju spečega doma,
z auro pravkaršnje družbe
hrupnih literatov, cigaretne dima in gostilniških hlapov,
čez posteljo sklanjaš nädme
z vročo sapo.

V NEMOGOČEM JE LEPOTA

(Ida v Podcerkvi)

Ta roka, skrčena, s pordelimi obronki členkov,
kakor odsotna, brez misli kaže hrbtišče dlani,
po katerem se čez rožno, svileno kožo
lijejo vodeno mōdre žilice – pōlne
kakor pljuskajoči potoki vzdolž gozdnih poti.

Sproščena in pozabljena na mizi, utrujena počiva.

Ne moreš je z besedami ujeti
v njeni navidezni breztežnosti,
v kateri plava,
kot tudi ne v utripu,
ki se širi od srca in v izteku v njej drhti
brezčasno.

IDA

PORTRETI

Z obrazom kot za bledim prtom,
z vdrtinama, kjer so oči,
vzboklino, kjer je nos,
s to neravno površino, ki spominja na Egipt,
segaš v neskončnost.

Prav taka si, ko spiš:
roki, sklenjeni na prsih,
v napol odprti školjki, v polkrogu pesti
v dlani dlan,
glava, nagnjena na stran.

Ležiš negibna. – Kje si?

Pod strmim soncem v slepeči bleščavi
je zamišljen fantek na plaži
zagrebel igrivo deklico v mivko.

Večeri se.
Valovi pljuskajo in galebi vreščijo.

S pritajenim dihanjem,
 ki se ti med nenadnim sopihanjem zatakne
 in po odsekanem presledku
 – ko zahropeš –
 vsakič spet nazaj ujame izgubljeni ritem,
 nudiš sliko, kot da vroče moliš k Bogu,
 od katerega pa trmasto odvrtaš
 – v nasprotju z vsako logiko – pogled drugam.

Valovi te odgrinjajo.
 Preteklost buta vate in prehaja v prihodnost.
 Ne spoznaš se več: v sebi gledaš drugo.
 Ploski zlati meč na površini morja te nabada.

Obsijana z žarki sonca, ki zahaja,
 hodiš po svetu z negotovim občutkom:
 peketajoči koraki ti v ušesih gluho odmevajo
 in svetlo upanje, ki te po žilah prešinja,
 se ti v grlu nabira v mračno slutnjo.

Nepredvidljiva postajaš:
 brez prehoda prehajaš iz zaupljive nežnosti
 v brezčutno okrutnost.

SENCA

(Ida)

PORTRETI

Lahko bi imela kakršenkoli obraz,
kakršnokoli telo –
zunanost je samo senca,
ki jo je vrglo drevo.

Niti slutiti ne daje,
kakšen požar
se širi za njo.

DEJA-VU

(Ida)

S skrajnimi močmi se nad prepadom komaj še držiš

za kamen,

ki se ga trdnó oklepa ruša,
in steguješ proti meni roko,
ki je ne morem prav zagrabiti
– drsiš –

v grozi krčevito zadržujem le še pol dlani,
ki mi polzi, polzi ...
ko iznenada zdrsnje
in me zadenejo oči

razprte

– v prostem padu –

v plamenečem žaru
srnje rjave šarenice –

v hipu mehko zlite
v dopovedujoč pogled,
ki mi naroča in odpušča,
kot pojemajoči žarek skozi šipo ...

–

Nekdo me dregne.

In ko se ozrem,

se smeješ,

me gledaš od strani nabrito,
s podrhčevajočimi lasmi v razpôsajenem vetru,
kakor našopirjen vrabček,
ki je v zaspanem popoldnevu
hrupno sřrfotal na okensko polico.

GLASBA

(Mihael)

PORTRETI

Dih, vzdržan v zanosu,
nosi roko z lokom,
ki polzi čez struno,
da brni zateglo, z zajedajočim zvokom,
kakor da razdražen živec
zbada dušo,
ki jo skriva violina v svojem temnem trupu.

Ne vem, od kod si,
a čutim, da si čustvo,
ki se v samoti odpira!

Kakor pot posuta z jesenskim listjem,
v čipkah drugega življenja,
stvarnost izzivaš –
in se vsakokrat na vdajajočih tipkah
v svetlobi, v sencah
pod zdrselimi dotiki, silovitimi udarci
v kapljicah razbijaš!

In kot bi v vetru tenko, še zeleno steblo s semeni
obviselo na ovelih listih,
podrhtavaš kot zadihana žival na begu
v zamišljenih spominih.

DAVID

*Prispodobe odkrivajo,
da je vse povezano med sabo
na način, ki ga ne poznamo.*

Ni nebo –
 oblačno
 in
 jasno –
kakor razpoloženje,

niso zvezde –
 bližnje, svetle
 in
 daljne, blede –
kakor talenti

in
niso narava in letni časi kakor življenje?

In
ni

vsak
dan

vsak
sam

sebi

moteč, spremenjen obraz in tuja podoba –
kakor nemi notranji glas in nedoumljiva usoda?

SNEŽNA PLANJAVA

(Matija)

PORTRETI

V samoto ugreznjen mir kakor odmev tišine,
ki ga sneg duši,
odseva v zvezdno noč širjavo raskave beline –

z lahkoto,
s katero nezavedna kretnja duh izdaja –

v breztežnosti, ki udarja v oči.

Kot lokvanj, ki na blatni vodi odsotno sanja,
stisnjen med mesnate liste,
belo-rumen kot angel, dvignjen
nad razumsko misel, vsako nepredirno, temno strast
pod njim,

raste snežna planjava v mesečini
med gozdnimi hribi,
kot čoln na valu, ovit v pajčevino,
v nočno nebo,
v vedno globljo, globljo, daljno globino,
prebito z diamanti,
vedno bolj sinjo.

INGO

Le malokaterim se leskeče na obrazu prah prazvezd,
da jim od jamic v licih poigrava v očeh,
ki jih ovojnica čez zrkla dela motne,
kot da jih zastira vlažna mrena
mrzlega, novembrskega dopoldneva.

Ko pa se na lepem, brez razloga, nebo zvedri,
se na peščeni poti v parku zrcali v svetlih lužah
temen svet.

Kot skozi čipke senc,
pod obokom tisočerih listov, drhtečih, presvetljenih,
travnato zelenih krošenj
zre kakor otrok odprto
in hkrati vase, slep,
na temno, rebrasto gladino tiho odtekajoče vode,
ki z vso vodno maso
drsi neslišno, neprestano,
čez vedno isto dno pod mostom
nad nepremičnim, bledim kamnom.

SLEPO OKO

(Albin Planinec)

O, slepo oko v zelenem ježu!

V bahavem, sijočem rjavem zrklu bleda, siva lisa,
 zasanjana na dnu tolmuna, kjer negibnost knjigo lista,
 kakor kdaj pa kdaj zaniha živo pisana korala
 na zaraščinem grebenu.

Dih, neslišen, kot na površini neopazen tok,
 hrumi v telesu in se tiho oglasi šele,
 ko z vso močjo predre pritisk in se spusti v globino,
 kjer v šelestečem plesu podivjanih čutov,
 od neznane sile voden, tipa v gošči pot,
 do katere nas nikoli ne pripelje misel.

Kot večerna sapa v gubice nabira površino,
 da, ko sonce utone, tiho, v zadnjih, milih žarkih
 v ornamentih zacveti,
 kot se med njimi tu in tam napne mehurček,
 ki izdaja ribo,
 razprostira plašen netopir membranska krila,
 preden slep vzleti.

O, samotarji, blagoslovljeni in prekleti,
 da čutite preveč, da vas boli!

RUDI DUJC

Sinjina.

Te modre oči, brez misli odprte,
trde, naravnost v sogovornikove uprte,
da od te safirne bleščave omotičen,
zmeden išče besede –
ko ga že ogreje bližina
in ga pogled priprtih oči
kakor skozi maslo razpolovi.

Lesk svišča
se razliva v nasmeh
in v spreletu čez pordela lica
dviga ob orlovskem nosu
z aristokratskega, napetega obraza
kot meglica čez gorovje v nedogled ...

ko zamolklo v daljavi butne težko, mrzlo morje
zlitih črnih zrn,

kot da ta modrina v globinah oceana,
v praznem medprostoru niha,
v mehurju zraka –

nad spodnjo vodo,
ki nas v teminah čaka.

TINA MAZE

Ne veš,
a v sebi čutiš.

Da te sila nosi.

Nosi
po strminah,
po ledenih ploščah,
po grbinah,
med koli in zavoji ...

na smučinah

brez teže –

tebe samo ...

čisto samo ...

na belini z nabitim, črnim molkom ob stranicah,

ki te kakor brizg nevidne volje
izriva skoz obroč razuma
v prostost –

ko te prešine!

Nenadni piš divjosti!

Tisti hip!

Ki ga z vsem bitjem kličeš!

Ko te grabi
dalje,
dalje
snežna struga.

Ko misel zgine.

Ko čas zaplava. –

Ko se naseli vate druga.

V ZALIVU

(Fifi)

V zalivu
pod dopoldanskim soncem v meglicah
svetla-siva gladina.

Z zapirajočo pahljačo dolgih valov
se kot angelska perut izdaja,
da je večna –

kot se na drugi strani iz odprtega morja
iz valečih gub na belem produ razliva
ponikajoča pena.

Kakor prebliski
režejo v poskakujoče hrbte iz vseh smeri
hitri čolni kričeče bele, razbrazdane sledi.

Ki jih temna globina sproti zagrinja.

TOLMUN (Veleposlanica)

V prelomu svetlobe,
bela stebila
– drugo ob drugem kakor zraščena med sabo –
v drhtečem srebru
neresnična kot presvetla sanja.

V temnem odboju
v globini,

kakor v starem ogledalu,
valujoča, obrnjena na glavo,
zastavljajo dostop v podvodni svet.

Kakor vzhodnjaška, kaligrafska pisava
se razpredajo na obrobju kvadra
mreže senc

dreves,
ki zvaljajo v dremavo zavetje.

Na sredi, s semeni in trupelci mrčesa popacane plošče,
se pod zračno modrino v razmaku krošenj
kakor otočki svetlikajo žareče sončne pege.

Zamaknjeno gladino
tu in tam nabreka
zemeljsko siva, koreninasta podrast.

V njenih vlaknih ujet,
sije
blag,
oranžen odsev
kot kak eksotičen sad.

RIBNIK

(Idealist)

Kot bi po odhodu iz diska
v zgodnjih, jutranjih urah
razgrajač z rafalom zaokrožil
po luskinasti ledeni ploskvi ribnika

– ki se v toplem marcu taja –

se v luknjah na vseh koncih
svetlika temna voda.

Odrevenela drevesa na brežinah
ga obkrožajo
z izrastki golih vej
od roba do roba na stranicah –
kot bi sredi dopoldneva
v nočnih srajcah neobrita, neprespana
v svetlobi jekla
stražila prizorišče še kadečega zločina –

ki ga v ostrini dneva razgaljajo
na razdrti ploskvi odletele veje
kakor tulci,
ki jih pušča za sabo orgiastična morija.

Korak v zaledju

staro drevo ob sprehajalni poti.

V vrhu čopaste krošnje
v soncu migljajoči, srebrni listki.

Pod njimi –
gladko, nago deblo z rosnimi krni,
kakor sveže amputiran trup
brez rok in nog.

Ob koreninah vdrti, široki profili,
iztisnjeno blato,
razrita zemlja vsenaokrog.

VESTALKA

(Mojca Zlobec Vajgl)

Kakor da bi s prsti kot s plameni
burila preplašen ogenj in izzivala vročino,
razžarjena v zanosnem vzbuhi,
slepo cuka za ostrino.

Na odru, razsvetljenem, kot da je oltar –
z glavo vznak
kot žrtven dar

ne več pri sebi,

kakor tujka kradoma v notranjosti poslušča
v podvodnem svetu nemi glas,
ki ga odmeva v dvorano struna –

kipeča k zlati štukaturi v strop,
z zakovico zabita v gosti mreži
v eleganten, starogrški lok,
drhteča –

od oglatih, gibkih rok
za hip napeta, brž spuščena –

kakor kaplja,
ki v gladino pljuska,

kakor kaplja,
ki v gladino pljuska –

izbrana,

da s pridušenim taktom pod preskakujočo melodijo,
v sozvočju čustva in posluha,
pritajenemu občinstvu v temi izdaja,
kako je to glasbilo
njena duša.

ORFEJ V TIVOLIJU V LJUBLJANI

(Bojan Kunaver)

Poletje se poslavlja. Prvi sončni dan po dežju.

Kakor krik se sredi trate pne k nebu
kip,
ulit v pepelu,
nevidno preboden skoz nart
na trnu,
ki tlakuje pot v Had.

V poznem popoldnevu park temni,
kot glas, zamrl v grlu.
Brez obraza, z glavo vznak,
ji lije lasni slap do ledij.
Kot preteklost.
Kot slovo.
Od nemega Orfeja,
ki ga je zajela blaznost.

Vjugastrak iz peska se razblinja v mrak pod krošnje na
obronku gozda.
Skozi liste se žareč utrinek sonca kakor pajčevina krade
v senco pod vejevje.

Sem in tja zablisne
in za hip
zasije
na ramenu dečka –
ki črn iz brona,
na vrhu belega, kamnitega stopnišča,
nag,
s prsti na piščalki,
v mrleči park pod sabo piska.

Da budi.

Ljubezen preko groba, ki je Bog ne odpusti.

BREZČASJE

(Zatopljeni ribič)

PORTRETI

V mrzli megli
črno jadro.

V raztrganih obrisih,
kakor sanja,
prikazen čolna –
in postave
z rokama na odloženih veslih.

Temna gladina morja plitvo diha –
plavajoči les enakomerno pozibava.

Na vrhu jambora
na črni, trdi, plastični podlagi
kakor značka zabodena,
rumenkasta, mrtvaška glava.

Stara, obešenjaška, ribiška šala.

Kakor kosmi vate
letijo v navalih meglice mimo.

V nitastih hlapih
– kot bi cerkovnik v hladni cerkvi utrinjal sveče pri oltarjih –
zamira dan.

V zadimljenosti najavljačega večera
 se sveti rosen, bled obraz, zazrt v daljave –
 v ravnih ploskvah kakor izklesan.

V lupi daljnogleda,

na obzorju obsijana,
 oddaljena deščica –
 kakor slikica, izrezana iz stripa.

Brezčasje.

*Na tem svetu nisi zaradi sebe.
Pomni – vedno si in nisi.
Ker si, dokler si. In te tudi že več ni.*

ODSOTNOST

NEUE GRÜNSTRASSE V BERLINU

(ob nedoločeni uri)

ODSOTNOST

Odsotnost je tudi razsežnost.

Prostor, v katerem te ni

in si tema pogovora.

Sta to zapuščen travnik in srebrnkasto siva svetloba,
ki ledeni dan?

Ta dan.

Lahko da je dopoldne, lahko popoldan.

Blesk sonca zlati lužo na šipi,
tipalka žarka tipka Morsejevo sporočilo po nji –
kakor da se dolgonogi pajek,
od luči zadet, nenadoma premika.

Komaj opazno zunaj

bledi soj dneva mrlji.

Kakor voda,

ki lenobno v kuhinji v odtok ponika.

Nobenega laježa, nobenega klica.

Ob robu ceste zažarijo luči.

SAM SI

Sam si,
čisto sam,
tudi tvoji najbližji
niso s tabo,
kot si misliš,
kot jih kličeš,
kot se jim hočeš dati.
To jih ne zanima.

Oni so
sami svoji,
s svojimi mislimi,
svojimi čustvi,
svojo voljo,
obrnjeni k sebi
in svoji karieri.

Oni so druga energija.

Obstajajo zunaj tebe
in ti ostajaš zunaj njih,
čeprav jih vonjaš in se gibljejo v tebi,
čeprav te dramijo in vedrijo,
čeprav te kdaj ranijo,
da se smejiš in krvaviš –
si vendar samo top občutek v trebuhu,
drobtina v grlu, ki te na rob odriva,
notranjost, ki jo v sebi dihaš,
glas, ki mu neomajno zaupaš –
plivkajoča gladina,
ki ob večerih žari,
mokra njiva,
ki se zjutraj v ivju iskri,
skrivnost življenja,
ki čoln ziba,
da se ob tvoji zadržtosti, da se ob tvoji vihravosti,
spušča in dviga.

MOŠKI NA KLOPI

Moški na klopi v parku.

Sam.

Opoldne, ko ljudje na vse strani hitijo.

V klobuku, šalu in plašču,

čeprav je sončen dan.

Z majhnim, oguljenim kovčkom ob strani,

sklonjen, z rokami na kolenih,

kot da hoče, a ne more vstati.

Stiska se h polžje zaviti, kovinski stranici.

Sedi nemarno, na pol, kot da je samo za trenutek

prtljago odložil,

že ure tako,

čeprav bi se že zdavnaj lahko udobno nazaj naslonil.

Pod drevesom ob potoku podrsava s čevlji.

Skozi krošnjo plovejo okrogli, kopasti oblaki,

ki reliefno k Zemlji bočijo nebo.

Kostanji se valijo kakor krogle pri ruleti

in ta ali oni se kdaj pa kdaj tako nerodno v travi ustavi,

da odkrije svoje blede, zlepljeno oko.

Na prostrani trati monotono žužnjajo čebele.

Čez obrežno plitvino švigajo vratolomno, tik nad vodo,
sparjeni kačji pastirji.

Rečni drsalci drevenijo na preži

na citrasto valujoči gladini.

Ki slepeče blešči.

Dokler kar naenkrat ne izgubi še poslednjega leska

in zamolklo potemni.

Kot jeklo meča.

Brezizrazno strmi predse.

Oči so vlažne, stisnjene ustnice v vrsticah

majhnih vejev drgetajo.

Senco za sabo je požrl. Zdaj se dela črta pred njim.

Črni se in daljša.

Ko se naslednji dan zarana tema svetli, je klop prazna.

GLAVNI KOLODVOR V MÜNCHNU

ODSOTNOST

Pod belo, črno obrobljeno uro z rimskimi številkami
se hrupna množica pretaka v osrednji hali kolodvora,
kakor razvodje,
ki iz brbotajočega vrtinca v sredini
beži v rokave, v vse smeri,
brez reda.

Iz privzdignjene kavarne v medetaži
vrvež pod nogami valovi v brazdah kakor morje,
ko se vreme izpreminja –

v kapljicah škropi v razpenjenih vršičkih,
medtem ko temne, grudaste valove kakofonično
med sabo buta.

Na okrogli številčnici
se dolgi kazalec,
s trzajočimi sunki
v vedno enakih presledkih,
od zoba do zoba dalje pomika.

Pod črno tablo se stalno nova gruča nabira,
ki z glavami vznak v šklepetajoče napise strmi,
in se, kot bi trenil, vsakič naenkrat razpušča.

S truščem mimobežni vlaki
skobljajo čas in prostor,
medtem ko oglušujoče napovedi
– kot leteče iveri –
v hali vreščeče odmevajo.
Ob pomolih kompozicije čakajo,
ljudje izstopajo, se objemajo,
izgubljajo v gneči.

Zgrbljeni v soseščini, s prtljago trudoma vstopajo.

Ko zapisne,
vlak trzne.
Senčni obrazi za vagonskimi šipami
zbledijo v nerazpoznavne lise.
Na prazni ploščadi zgubljene postave
mahajo, mahajo,
čedalje manjše, pritlikave –
in nazadnje le še pike.

SMET

*Kot predebela nit
v tenko tkanem blagu,
gnezdi v vsem živem kača –
v svitek zvita,
kakor speča volja,
zatopljena vase.*

MOLK

MORJE IN MOLK

Medtem ko nam uhaja čas med prsti
 kakor bežne slike vedno tanjšega zaslona
 in hkrati vre v vedno bolj nabuhlo stvarnost trušča,
 vojn in strašno krivdo

zamolčanega

masovnega umora,

se igra z usodo kakor morje,
 ki skrivnost življenja
 bliska v sencah
 premetavajočih se valov.

Na njih brezciljno gugajoči ostanki brodoloma,
 pod njimi, v tišini kakor v kraljevski grobnici
 pod zemljo,

na blatnem dnu trohneče ladje,
 z mrtvimi,
 ki so odnesli s sabo
 v valujočo večnost pod zmečkani krov
 – v mehko travo –

hotenja, čustva, drobno, v grlu obtičalo prizadetost –
 zadnjo grozo,
 ki jo s pošastno iznakaženostjo ravnodušno
 razkazujejo lebdeča trupla,
 kot obgrizki mimo plavajočih morskih psov.

Kot po mizi švigajoč neslišen prst odseva,
 zlit z valovi
 – kot bi skozi medel zrak zablislil žarek –
 naorskem dnu sprelet prozornega galeba.

ZLO DEJANJE

Zlo dejanje – božji trn!

Kako vztrepečejo vsa srca,
ko se zasadiš v eno,
in zanihajo,
se dvigajo nad brezno – dvigajo,
dokler ga ne iztrgaš!

MOLK

*Kaj je ta svet? Ni zgolj privid?
Sta potemtakem stvarnost in resnica dve stvari?
Je v resnici možno, kar v stvarnosti ni?*

IZ ZAMAKNJENOSTI

TEŽA BREZTEŽNOSTI

Vse ima težo in pada.
Vse ima maso, ki izriva prostor in razpada.
Kar gledam, pa je brez teže
kot daljava med nama, ki je ne premagam.

Ni to, kar se mi pred očmi odkriva, v resnici v meni,
in to, kar mi stoji na poti in česar se dotikam, izven mene?

Roko pa le čutim v roki, kot da čutim sebe,
in če jo pogledam,
gledam sliko,
ne čutim je več, le vidim jo še,
neresnično,
kot da je del drugega telesa –
kot da je ta nezemeljska barvita senca
skrita sled v snovi,
ki nas vodi nazaj do izvirnega greha.

SLED

To telo nisi ti.

V tebi je.

Nema govorica.

Ne slišiš je.

A včasih zaznaš mutasti dotik
in dojameš neizrekljivo.

Tudi to obličje nisi.

Zakriva te.

Prastara pisava,
ki s podobo kaže,
za kar ni izraza.

V vzbuhi isker

si

prasketajoča iskra —
in v naslednjem hipu pepel

na občutljivi plošči nenehne preobrazbe
neponovljiva sled,
ki za vedno ostane.

KAMENČEK IN KAPLJICA

Telo.

Med milijardami telesi.

Kamenček na plaži.

Sled ozvezdij.

Duša pa je kapljica,
ki jo morje naokrog škropi,
da se na njem zasveti
in k soncu izpari.

SREBRNE SENCE

(Izola, visoko poletje na plaži »Pri svetilniku«)

Temna telesa trepetajo na pomolu.

V neusmiljenem soncu
nad razburkanim morjem
se dimijo in tanjšajo v črne stenje –

kot da se je za hip zasvetila
– kakor pocinkana pločevina –
ledena stena od neba do valov,
jih slepeči helij zmrazi,

da se v srebrne sence levijo.

V hrumečih, zibajočih valovih v kotanji
razpadajoče pene
v razparanih žarkih
v nevidnost hlapijo.

IZDIH

(Izola, visoko poletje, pozno popoldne na plaži

»Pri svetilniku«)

Razpenjeni grebeni se zaganjajo ob čeri
in v brizgih čeznje –
na kopno goniti ljudi.

V razgaljenem soncu
ženska.

Presvetljena – temna,
v biserni pršici ne ve,
da jo vodni plameni
ugrabljajo v neobstojno prihodnost
– v slepečo bleščavo –
v katero lesketajoča drsi.

Na obzorju počrnele tovarne ladje.

Nad svinčeno modrim, nazobčanim morjem
let blatne vrane.

Gluh tlesk.

V gosti žerjavici zahajajočega sonca
na ožganih, listnatih prepečencih izparine
bele pene v zadnjih žarkih.

SONCE V ZENITU

(Ljubljana v juniju na »Špici« v Ljubljani)

Opoldanska vročina.

V razvodju,
na odcepu Gruberjevega kanala,
v iztegnjenem trikotniku na soncu
gomazeče, zlato migljanje –
kakor da se pravkar izpolnjuje,
kar se je dolgo medilo
pod pokrovom tišine –

staro drstišče,

ki ga reka zdaj nežno ljubkuje
z nacefrano, kromirano prejo
razlitate srebrnine.

Voda naokoli igrivo pljuska.
Nizek val jo
– kakor dlan pod odejo –
pod površino prehaja.

Lučaj proč,
na drugi strani,
v senci neopazen tok.
Z vejami in odpadki
med cedečimi oljnimi lišaji
polzi od tod.

Vrbe žalujke ob bregu
temne in tihe.

Kot da ta odplaka nad vodo drsi,
noben val ne vznemiri gladine.

V daljavi pa se zdi,
kot da stoji in hlapi.

ZAMIŠLJENOST

Tako daleč je čas.

Če se ti stvarnost odmika,
če te v srcu boli tavajoča žival
in če se svet pred tabo zapira,
naj te to ne prizadene preveč.

Toplo je v spalniku, ko iz noči
snežinke tiho na vagonско okno naletavajo
in s tleski,
kot s prgišči malte,
šipo zazidavajo.

PRIDE DAN LOČITVE

Pride dan ločitve.

Kakor v blodnji
od nekod priplava sanja –
iznenada,
kot da je prišla postaja,
in zmeden izstopaš.

Pljusk svetlobe te takrat zalije.

In spomin,
ki od rojstva čaka,
se ti v žuborečem stebru
šumeče v pljuča dvigne.

*Kot da te je spekla vroča kaplja,
bolj pekoča in bolj grenka,
kot jo kane na srce ljubezen –*

se ne boš več zavedel.

KAJ SI

rokopis, pisan z ognjem na vodo.

ZAPISI

SVETLOBA

je prostor, ki se odpira,
življenje tkivo časa, ki raste vanj.

O ČASU

Ves čas je preteklost.

V sedanjosti utripa večnost.

Prihodnost je naključje.

RAZLAGA

Zato je vse že bilo in traja.

Zato je vse, kar storimo,
dokončno in se ni nikoli zgodilo.

Zato zaživimo šele, ko nas
premaga predanost – ki kakor
zaljubljenost ni v naši moči.

LJUBEZEN JE ČAS

drugi so prostor – spominjanje stolp v nebo.
Nobenega drugega časa ni, ne prostora – nobene druge gradnje.

NOS IN ČELO VIDITE

stolpa v nebo pa ne.

ZAPISI

V TEM PREHITEVANJU ČASA

se lahko zgolj spominjamo,
zakaj spominjanje je čas zunaj časa.

STAROST

Spomini nam mehčajo dušo in ogrevajo notranjost,
kakor je jesen čas milega sonca, v katerem žarijo
plodovi.

O VERI

Kristjani, Judi, muslimani pravijo, da verujejo v Boga.
Rečem vam, ne verujejo!
Zaverovani so vsak v svojega Boga, za katerega so
pripravljene moriti in umirati.

Mojbog – zakaj človek ne reče preprosto po resnici:
»Ne vem«?

Kaj ni vera otroško zaupanje, ko ničesar ne vemo in vendar
živimo?

UTRIP DUHA

Mnogi častijo križ, pa ne vedo, kaj častijo.
Ne vedo, da častijo stičišče, ki je razpotje.

DUHOVNA ENERGIJA

Težko bi zanikali, da nismo duhovna bitja.
Ko gledaš svojega bližnjega mrtvega, veš, da to ni on.
Ta gmota, ki leži pred tabo težka in nepremična,
nima nič opraviti s tistim, ki si ga poznal.
Nelagodno se počutiš.
Ta trup te opominja, da v tebi ni žive bolečine.
A stvari, ki jih je pokojni posedoval ali nosil, te režejo
v srce. Od njih izhlapeva njegov duh. Vdihavaš ga,
vonjaš ga. Domisliš se, da se po zakonu veselja nič –
nobena energija, nobena tvarina – ne izgubi v nič.
Veš, da je nekje.

NEDOSEGLJIVA RAZSEŽNOST

Gib takoj mine – brez vrnitve.

Vse, kar gledaš, je brez teže – nedotakljivo.

Iz tebe prihaja.

NA TEM SVETU NISI ZARADI SEBE

Pomni – vedno si in nisi.
Ker si, dokler si. In te tudi že več ni.

NISI SE NAUČIL

brati pisave, ki si.
Zato ti je ostala prikrita tvoja usoda
in te je obvladalo zlo.

ČIM DLJE HODIŠ V TEMO

v večjo temo hodiš,
To je namreč zakon: če sprašuješ, ne ljubiš.

KO GOVORIŠ

se izživljaš, ko molčiš, doživljaš.

ZAPISI

RAZUM JE OGLEDALO

v katerem smo se zagledali.

ZATO IMAŠ RAZUM

da se izmikaš smrti –
in zato ga imaš, da umreš.

RAZUM IMA SVOJ PRAV

Um pa je nad tem.

BLESK UMETNINE

prihaja od tega, da je čudovita stavba, ki je nedostopna razumu.

VEČ SI

kot misliš.

KDOR NAIVNO GOVORI

veliko govori.

ZAPISI

NIČ NI TAKO PREPROSTO

kot ljudje mislijo, marveč je vse preprosteje, kot morejo misliti.

MISLITI

se pravi nič vedeti; nič vedeti pa je krvoskrunstvo zoper naravo: zaničevanje telesa. Zakaj, kdor sledi moči, sliši, in besede mu same privrejo na usta.

KAJ STORI LOVEC S SVOJIM ULOVOM

Od grla do slabin ga prereže in potegne ven njegovo notranjost,
da se ne usmradi.

Tako tudi vi: zakaj človek je resnični lovec in resnični ulov:
sam svoj preganjalec je in sam svoj plen.

Iztrgati se mora, da vdre vanj predanost.

ZAKAJ SE POVZDIGUJEŠ

nad potepuhe in izgubljene?

Vedi: izobčenci so kvas človekove družbe, ker ubogajo telo.

VSE ZORI IN GNIJE

Tako gre sila ljubezni skozi nas in tako govorimo v strasti.

ČLOVEK SE MORA ŽRTVOVATI

da se povzpne nad sebe (ni to pomen smrti?), a le redko kdo vzdrži naval težke sile, ki ga pritisne po žrtvi k tlom: takrat je slabši, kot če se ne bi žrtvoval (ne sije iz tega življenje?).

UŽITEK

človeka popolnoma osredotoči nase
in odtrga od zunanjega sveta.

Je plamen, v katerem se smodijo misli.

Zato se tudi od njega širi vonj po zažganem.

Je trn, ki nam ga potegne iz telesa smrt.

Zato je obraz umrlega drugačen.

PRIMERA JE ČLOVEŠKA SODBA

zato za vse ali nič usoda in beseda resnica.

LAŽ IN RESNICA

In kadar sem se prepričal, da si govorila malo po svoje, sem te zato ljubil.

Kajti laž moramo pri drugih ljubiti, ker je njihova stiska, resnico občudovati, ker je njihova zmaga.

SPOZNANA RESNICA

se vedno znova izkaže za neresnico in ta resnica resnice je ljubezen: nemi klic večno prikrite resnice, da bolečina prevpije razum; zakaj odkrivanje resnice, je resnica resnice – tolikšna ljubezen, da ne more biti nikoli odkrita in da prav zato mora biti vsak hip.

V SOVRAŠTVU JE ODPUŠČANJE

in v ljubezni krivda. – V grenkobi zorimo.

NOŽ V SRCU

O, ko bi že enkrat občutili,
kako je brezčutnost izraz razuma,
surovost strdek divjosti
in nežnost ovojnica bolečine!

TA SVET

Na tem svetu živimo v nebesih in peklu.
Ob naravi nam zastane dih – ob človeku onemimo.

ZAKON TEŽNOSTI

Na tem svetu velja zakon težnosti –
zato te proti volji vleče navzdol.

Inferiornost leži čez vse in vstati moraš, da se je otreseš.

VZVOD

Izpostavljen si močnemu pritisku zunanjega sveta,
ki te grabi vase.

Ko pa skreneš na težjo pot, uplahne.

KAR TE ŽENE

nemudoma stori, kar te navdihuje, tisti hip zgrabi
– v brizgu si bil spočet – preblisk je tvoja možnost.

TEBI TO POVEM

redki poznajo pot, nekateri jo slutijo,
množica pa jo okrutno zanika.
Če bi jo odkril, naj te ne premami častihlepje,
ki je v tvojem srcu izdajalska strast!
Pusti, da brizgne iz tebe ta sok,
da ta začetek udari na tvoj človeški temelj.
Večni sveži izvir, ki si,
brizgni kri na dan v prastarem jeziku podob!

PRISPODOBE

odkrivajo ljudem, da je vse povezano med sabo na način,
ki ga ne poznajo.

RAD IMAM ČLOVEKA

kot žival. Osvobaja.

PRIŠEL SEM, DA IZVLEČEM ČLOVEKA IZ ČLOVEKA

in ga zabijem v zemljo.

Ta stolp bom dozidal in predrl nebo.

Kaj je, sprašujete? Povem vam: strelovod!

Od kod prihaja? Ne vidite, da iz teme?

Kam gre? Ne čutite, da v svetlobo?

Kaj naj bi tedaj bil človek, če ne tema, ki se utekočinja?

To je rast človeštva, za katero človeštvo ne ve.

Sprošča jo radost spominjanja, da so ti dobri

in oni, ki je ne poznajo, slabi –

zakaj ti se spreminjajo v otroke luči

in se bodo spreminjali, dokler ne bo vsa zemlja žarela.

Hvalite jih, zakaj vse, katerih se spomnijo, vzamejo sabo.

O, DA BI ČLOVEŠTVO

že enkrat prišlo iz vode! Dobri ogenj, izžgi ga,
da se bo naučilo dihati s škrkami in se za vselej potopilo.

O, da bi slednjič zadavljeno stisnilo svoje kristale v srcu
in bi mu iz prsi kanile solze!

O, da bi si uleknilo križ, si osvobodilo roke in noge,
prevrelo telo!

O, da bi oživilo svojo popkovino in se napojilo z lučjo,
dokler ga ne bi kot žareča vrv opasala in mu prižgala srca!

Toda glej, nič ne pomaga, poprej mora zvrtati skozse stolp.

O RASTI

Slišite, kaj vam govorim!

Živeti pomeni rasti in življenje je druga rast, ki pride za telesno,
dokler človek ne izrase in ne predre sveta –
zakaj svet je ovoj, v katerem se je zaredil človek.

Slišite, kaj vam govorim! –

Kako naj glas pove kaj sebi govorečemu?

ZAGLEJTE SE ŽE VNDAR

v svoji breztežnosti! Poglejte se in se ozrite v nebo.
Ste spoznali, kolikšno izzivanje ste na odprtem?
Vidite, hkrati pod to kupolo časa, tako smo eno v vsem,
da se gledamo istost.

DVOJE MORATE NOSITI V ŽIVLJENJU

ljubezen in smrt.

Ta samota je vaša resnična vera in to ste.

Stopite torej na prag in čakajte, da pride.

Ko pa pride, spustite noter – vi ste.

Vidite zdaj, da je spominjanje eno – beseda iz vas?

V tej moči živite in dokler živite, se ji ne morete izmakniti!

OTROK, KI ODPIRA IN ZAPIRA OČI

je simbol tega sveta –
otrok, ki ne more verjeti, da je še vedno, kar gleda.
Nihče namreč ne ve, kaj dela zavest:
kar je, je nič in je vendar nekaj.
Ko bi človek kakor ta otrok hotel postati vse!
Vendar noče, ker ga stiska groza – in nič trdo udarja ob nič.
Še ni v njem nemoči do ljubezni,
da bi udrla vanj volja do moči!
Še ne živi brezupa, da bi zaživel svoj resnični up!
Vidite ta dim (ki ste), kako puhti od Zemlje
in lovi razblinjanje z neba?
Ta vrata, ki jim je na čelu vklesano samopremaganje
in na trebuhu zarezana ločitev?
Povem vam: ta vrata so slavolok zmage.

ČEMU NAJ PRIMERJAM TA SVET

Glejte most čez reko je, ki se gradi sam iz sebe.

Vsakdo je njegov graditelj in obenem surovina,
s katero se gradi.

Tisti pa, ki globoko pod vodo v temi iščejo skalo

in mu nanjo zidajo temelj, so njegovi stavbeniki.

Hiteti morajo, delajo namreč pod velikim pritiskom,
ki ga vsak samo čas vzdrži; brž pa, ko se dvignejo na dan,
umrejo v sončni luči.

Kaj vam torej rečem:

Spuščajo se, ker jim je obljubljeno trikratno plačilo.

Sami so šli, sami naj gledajo – počemu jih objokovati?

Če pa potem tožijo v krčih, tem slabše zanje!

Zakaj vedite: ti so edini, ki si sami pišejo sodbo,
tako da naj bi od njih nič ne ostalo na svetu –

če pa tožijo, iščejo sodnika,

kako naj torej prejmejo to svoje plačilo?

Zapravili so čas in sebe:

niso hoteli biti surovina in graditelji,

za stavbenike pa niso bili.

Neuporabne jih odnese reka.

POŽAR ZEMLJE

Kdo ve, kaj skriva v sebi ženska – ali pa to sploh še sama ve?

Kdo ve, kaj skriva morje?

Če gledam žensko in morje, vidim iz njiju prihajati človeštvo.

Če pa gledam človeštvo, vidim požar zemlje.

BLEBET NORCA

To, da je pet prstov dlan, je nebo.

Na človeškem obrazu gledam pet svetov:
svet, ki ga ni – jamico med obrvmi, ki kot nič in vse
predstavlja Zemljo,
svet, ki je – nos, ki kot most in predor
predstavlja človeka – palec,
svet, ki naj bi bil – ustnice, ki kot reka in znamenje ribe
predstavljajo ljubezen – kazalec,
svet, ki naj bi ga ne bilo – brada, ki kot železo predstavlja
spoznanje – sredinec,
svet, ki je bil in bo – Adamovo jabolko, ki kot zapravljena sreča
predstavlja človeško glavo – prstanec.

Jabolko bo izrevano in vrnjeno v jamo, glava odsekana in
vrnjena zemlji – žarel bo mezinec!

O VODOMETU

Veliko je vrenje rojstva in velika je čistost smrti: kakor je rojstvo simbol krvi, ki vre od zdravja, tako je smrt simbol krvi, ki jo čisti nepotešljiva strast. Rojstvo ljudem širi prsi, da plešejo okrog njega, smrt jih zagrabi in potegne za sabo. Nastavite torej glavo njegovi sekiri, da vam poči popek, ko jo razseka! Kakor pestič se boste zamajali pod soncem – vonj sredi sveta, ki bo izhajal iz vas in ležal razprostrt okoli vas, prelivajoč se v vseh barvah kakor cvetni listi. Tedaj se vam bo odprlo, da ste velik krogotok in našli boste odgovor na primero krvnega obtoka v svojem telesu. Brizgali boste iz sebe in se vračali vase. Brizgali boste iz sebe in se vračali vase. Brizgali boste iz sebe in se vračali vase.

OPOROKA

Ni mi mar, ali sledite mojim besedam, s solzami v očeh pa vas rotim, ne sramujte se pred sabo svoje ljubezni; nikoli ne odnehajte od nje! Velikanska večina pripada močnim, ki ne morejo nositi – ti vas bodo še s hvalo poskušali zastrupiti, če vas ne bodo mogli ubiti s posmehom ali vas iztrgati z nerazumevanjem, zakaj ob vas jih bo srbelo, kakor da bi staknili norice; rotim vas: nikdar ne skrenite s pota, po katerem vaša notranjost kliče! Topoglavi vas bodo prezirali zaradi tega, zahrbtneži se vam bodo prilizovali, tisti pa, ki vas bodo ljubili, bodo zmajevali z glavami; rotim vas: ne popustite! Storite zmeraj po glasu in ostanite v sebi: ljubite, ljubite, do groze ljubite, da boste morali, ko ne boste hoteli! Zato vas tako zelo rotim, ker ste zame vse: moj zadnji branik. Vse dam za vas – svoje življenje dam, kajti kaj je brez vas?

Kazalo

Hlap in prah	5
CVET ČASA	7
Cvet časa	8
V Frančiškanski cerkvi v Ljubljani	10
Vrt za gradom	13
Ob Ljubljani »Na Špici«	16
ŽILA V KAMNU	19
Ženska	20
Obiski	22
Obisk v nedeljo	24
Vonj poljuba	26
Žila v kamnu	27
Senca v moškem	30
Tik pred zagledanostjo	31
Molčečnež	32
Rojstvo v ženski	33
Dvorana	34
Fatamorgana	35
Tiger v divjem kostanju	36
Preteklost	38
Brezimnost	39
Vodomet iz alabastra	40
RAZPOLOŽENJA	43
V zimskem gozdu	44
Črn lesket	45
V tenkem izrezu	46
Kalamegdan	48

Skadarlija	49
Nedelja v Istanbulu	50
Lagos	52
Na vetroven pomladanski dan	54
Jasen dan v parku »Zvezda« v Ljubljani	55
Pred nevihto na mostu nad Landwehrkanalom v Berlinu ...	56
Nevihetni pejsaž pozno popoldne v Lichtenbergu v Berlinu..	57
Zgodnje poletje v Mestnem parku v Pasingu	58
Križišče.	59

PORTRETI

V Unionski kavarni v Ljubljani	62
V nemogočem je lepota	63
Ida	64
Senca	66
Deja-vu	67
Glasba	68
David	69
Snežna planjava	70
Ingo	71
Slepo oko	72
Rudi Dujc	73
Tina Maze	74
V zalivu	75
Tolmun	76
Ribnik	77
Vestalka	78
Orfej v Tivoliju v Ljubljani	79
Brezčasje	80

ODSOTNOST

Neue Grünstraße v Berlinu	84
Sam si	85
Moški na klopi	86
Glavni kolodvor v Münchnu	88

MOLK 91

Morje in molk	92
Zlo dejanje	93

IZ ZAMAKNJENOSTI 95

Teža breztežnosti	96
Sled	97
Kamenček in kapljica	98
Srebrne sence	99
Izdih	100
Sonce v zenitu	101
Zamišljenost	102
Pride dan ločitve	103

ZAPISI105

Svetloba	106
O času	107
Ljubezen je čas	108
Nos in čelo vidite	109
V tem prehitevanju časa	110
Starost	111
O veri	112
Utrip duha	113
Duhovna energija	114
Nedosegljiva razsežnost	115
Na tem svetu nisi zaradi sebe	116
Nisi se naučil	117
Čim dlje hodiš v temo	118
Ko govoriš	119
Razum je ogledalo	120
Zato imaš razum	121
Razum ima svoj prav	122
Blesk umetnine	123
Več si	124

Kdor naivno govori	125
Nič ni tako preprosto	126
Misliti	127
Kaj stori lovec s svojim ulovom	128
Zakaj se povzdiguješ	129
Vse zori in gnije	130
Človek se mora žrtvovati	131
Užitek	132
Primeri je človeška sodba	133
Laž in resnica	134
Spoznana resnica	135
V sovraštvu je odpuščanje	136
Nož v srcu	137
Ta svet	138
Zakon težnosti	139
Vzvod	140
Kar te žene	141
Tebi to povem	142
Prispodobe	143
Rad imam človeka	144
Prišel sem, da izvlečem človeka iz človeka	145
O, da bi človeštvo	146
O rasti	147
Zaglejte se že vendar	148
Dvoje morate nositi v življenju	149
Otrok, ki odpira in zapira oči	150
Čemu naj primerjam ta svet	151
Požar zemlje	152
Blebet norca	153
O vodometu	154
Oporoka	155

Hiša mora preiti nedotaknjena
na otroke in otrok otroke.
Ta nepisani zakon jima je utripal
v žilah, bil je strašnejši od vseh
pisanih postav in predpisov, ki
so s časom in leti sprhneli v nič.
Ta velika dvonadstropna hiša z
doprsnim kipom moža s kazalcem
na ustih in železnim balkončkom
na plečih – ta bahava stavba
z razigranim, rokokojskim
pročeljem, s številnimi krili,
hodniki, stopnišči in podstrešji,
z zasanjanim vrtom in stoletnim
divjim kostanjem v drugem
nadstropju, s kletmi, magazinom
in nekdanjo konjušnico, ti debeli,
razpokani in vlažni zidovi, to
strmo leseno stopnišče, sivo-
modri stebri in oboki, okrog
katerih se vije – vedno više in
više – vsak kamen, vsaka deska,
vsak žebelj, vsa ta zamotana in
skrivnostna gradnja, ta hiša,
v kateri si se lahko izgubil, tema
dvema ženama ni bila le krov
nad glavo in zavetje ob hudi
uri; premalo bi tudi bilo, če bi
rekli, da sta s to stavbo rasli in se
starali, da je njen temelj na grajski
skali tudi njuno srce – preveč
stara je bila ta hiša, da bi bila le
njuna, preveč rodov je vstopalo
in s kočijami drdralo vanjo ...
preveč rojstev, življenj in smrti je
že preživela. Zato je bila visoko,
visoko nad njima, tako visoko
morda kot Bog, ki ne ve za čas.

O BOGINJA ŽENSTVENOSTI!

Od Tebe

– kot od vseh ženskih teles in rok –
vre globoka, otožna energija,

ki jo zdaj, tukaj v Grenadi
onemoglo vsrkavam
z ostrim, pekočim vonjem
podivjanega vrta,

pod pozabljeno rebrijo
za zidovi za Gradom –

medtem ko obenem

drhte vdihavam
starinski duh

neizrečenih in neizživetih
usodnih, rodbinskih zgodb
drugega nadstropja
stoletne Schweigerjeve palače

v srcu stare, Prešernove,
avstro-ogrske Ljubljane.

byča

ISBN 978-961-6704-74-8

9 789616 704748

19,50 €